

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum

postmottak@fin.dep.no

Oslo, 19.12.2024

Diabetesforbundets innspill til statsbudsjett for 2026

Diabetesforbundet er en uavhengig interesseorganisasjon for personer med diabetes og andre som er interessert i diabetes. Forbundet ble stiftet i 1948 og har omkring 33 000 medlemmer. Diabetesforbundet jobber for et godt liv med diabetes – og en framtid uten.

Om diabetes i Norge

Norge har sluttet seg til WHO og FNs bærekraftsmål om å redusere for tidlig død av ikke-smittsomme sykdommer med 33 prosent innen 2030. På et overordnet nivå ligger Norge godt an, men for målene om å øke den fysiske aktiviteten og stoppe økningen i diabetes og fedme, går det i feil retning.

Diabetes er en alvorlig og kompleks sykdom, der mangelfull blodsukkerkontroll kan gi komplikasjoner i hjerte, øyne, nyrer og føtter. Ifølge Folkehelseinstituttet har 270 000 personer en diabetesdiagnose i Norge. I tillegg estimeres det med at 60 000 personer har diabetes type 2 uten å være diagnostisert. Forekomsten av diabetes type 2 øker fordi befolkningen blir eldre og fordi flere har overvekt eller fedme.

En studie utført av Folkehelseinstituttet i 2023 viser at diabetes er på åttende plass av sykdommer med høyest helseutgifter. Samfunnskostnader som sykefravær og trygd er ikke inkludert i denne studien. En annen studie utført av Oslo Economics i 2021 viser at diabetes type 2 samlet sett koster samfunnet 46 milliarder i året. 9 milliarder går til behandling, men den største utgiften er sykefravær, uførhet, nedsatt produksjon, lavere livskvalitet og tapte leveår. Det koster samfunnet 37 milliarder i året.

For å styrke folkehelsen og redusere samfunnskostnadene av diabetes, må myndighetene gjøre mer for å utjevne ulikhet i helse. Det må legges til rette for at alle kan ta sunne valg. I tillegg må den offentlige helsetjenesten forebygge diabeteskomplikasjoner bedre enn i dag.

Diabetesforbundet ber regjeringen om:

- innføring av sunn skatteveksling som tar hensyn til folkehelse, fordeling og bærekraft
- gjeninnføring av særavgiften på sjokolade- og sukkervarer

Innføre en sunn skatteveksling

Mange tilfeller av diabetes type 2 kan unngås eller være i remisjon ved sunnere levevaner og vektnedgang. Da må samfunnet legge bedre til rette for at alle, uavhengig av økonomi, kan ta de sunne valgene. I 2024 ble nye kostholdsråd lansert, likevel viser Helsedirektoratets rapport om «Utviklingen i norsk kosthold 2024» at det norske kostholdet går i feil retning. Befolkningsundersøkelser viser også at pris, og deretter smak, har mest å si for hvilke matvarer vi kjøper.

Ifølge WHO er sunn skatteveksling ett av de mest kostnadseffektive tiltakene for å redusere sykdomsbyrden og styrke folkehelsen. En kombinasjon av avgift på usunne varer og subsidier på sunne varer vil bidra til å skyve forbruket i sunnere retning. Diabetesforbundet etterlyser derfor en utredning av hvordan sunn skatteveksling kan bidra til bedre etterlevelse av kostholdsrådene, utjevning av helseforskjeller og bærekraft.

Diabetesforbundet ber om innføring av sunn skatteveksling som tar hensyn til folkehelse, kostholdsrådene, fordeling og bærekraft.

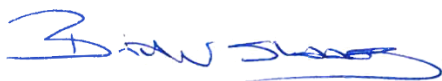
Gjeninnfør sukkeravgift med et klart folkehelseformål

Høyt inntak av sukker øker risiko for flere ikke-smittsomme sykdommer som diabetes type 2, hjerte- og karsykdommer og en rekke krefttyper. Det bør innføres en sunn skatteveksling, men på kort sikt bør særavgiften på sjokolade- og sukkervarer gjeninnføres. En slik avgift vil dulte forbrukerne over på de sukkerfrie og avgiftsfrie alternativene, og dermed få stor betydning for folkehelsen. Diabetesforbundet viser til Ekspertgruppa effektive kortholdstiltaks rapport, der avgift på sukkerholdig drikke er ett av fem anbefalte tiltak for et sunnere kosthold.

Diabetesforbundet ber om gjeninnføring av særavgiften på sjokolade- og sukkervarer

Diabetesforbundet ønsker regjeringen lykke til med statsbudsjett for 2026. Ved spørsmål ta kontakt med Ingvild Eilertsen, kommunikasjonssjef i Diabetesforbundet på tlf: 98698441

Med vennlig hilsen

Britt Inger Skaanes

Generalsekretær i Diabetesforbundet